

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
 SVENSKA
 KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 38.

Stockholm den 14 Oktober 1909.

2:a årg.

<p>Prenumerationspris: 1/4 år . . . kr. 4: 50 1/2 år . . . kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorter som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningsstid: Kl. 11—12. Sthlm 1909. F. Englunds Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	---	--	--

Mullvadsarbete.

Det är förunderligt att se, hur de mest olikartade företeelser i samhället — företeelser, hvilka sakna hvarje organiskt sammanhang med saken i fråga. — kunna nyttjas som vapen mot den kvinnliga rösträttsrörelsen. Nu senast ha Sveriges rösträttskrävande kvinnor fått erfara, huru till och med storstrejken blifvit utnyttjad såsom ett vapen mot dem.

Under arbetet för ernående af politiska rättigheter ha kvinnorna mer än en gång blifvit varnade för politikens orena luft med dess fördärfbringande verkningar. äfven på de vackraste uppsåt och den renaste vilja. Den politik, som bedrivs mot kvinnorna redan *nu* — och som senast tagit sig uttryck i hätska och osanna beskyllningar i ett par högertidningar i landsorten — ger kvinnorna en försmak redan utanför af hvad som väntar dem, då de en dag komma att stå såsom medlöpare inne i den politiska vädjobanan, och besannar mer än allt annat, att *de* veta hvad de tala om, som varna kvinnorna för politikens orenhet. Dock! kvinnorna låta sig icke afskräcka. Fullt medvetna af den fara, som väntar dem, äro de beredda att möta den.

Då Sydsv. Dagbl. öppnar sina spalter för »enskilda meddelare» från Stockholm, hvilka ha de mest uppseendeväckande skvallerhistorier att komma med, är dock tidningen kanske i god tro. Men då tidningen efter en klar och tydlig dementi af L. K. P. R:s

ordförande — en dementi, som icke lämnar några kryphål öppna — fasthåller vid sina påståenden, då ha kvinnorna rätt att fordra en förklaring. Tidningen säger, att »meddelandet från Stockholm om samarbete mellan strejkledningen och de borgerliga kvinnorna icke var något rykte, som först cirkulerat i hufvudstaden och därefter händelsevis kommit till vår meddelares kännedom, utan ett *bestämt faktum*». Kvinnorna ha rätt att fordra upplysning om hvilket detta bestämda faktum är såväl som om källan för meddelandet. Anonyma, icke preciserade angifvelser kunna kvinnorna icke godtaga, äfven om en så ansedd tidning som Sydsv. Dagbl. skulle gå i borgen för riktigheten, ty det har visat sig förr, att äfven tidningar blifvit förda bakom ljuset och de mest egendomliga avslöjanden blifvit gjorda, då man gjort allvar af att komma indignerade insändare och »insändarinnor» på spåren.

Af långt mera intresse än sensationshistorier af ofvanstående art är tidningens egna reflektioner med anledning af Stockholmsmeddelandet och den besvikenhet, som lyser genom raderna öfver att de borgerliga kvinnorna med storstrejken såsom förevändning icke nu sagt upp samarbetet med arbetsklassens kvinnor, förmodligen till förmån för en begränsad rösträttsreform. Här må sägas ifrån, först som sist, att hvilka lärdomar storstrejken än gifvit oss, så har

Promenaddräkter och Kappor

Vår stora mellangren rekommenderas.

Elegant smak! Solidt arbete! Förmånliga priser!

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

G. Holmbloms

ingenting förekommit, som gifvit de borgerliga kvinnorna anledning att taga afstånd från sina hittills varande arbetskamrater, arbetsklassens *kvinnor*. Då Sydsv. Dagbl. uttrycker sin förundran öfver att icke den borgerliga rösträttsrörelsen litat på att få sina önskemål uppfyllda »enbart genom samarbete med samhällets moderata element», så får tidningen verkligen ursäkta om vi fråga: ha samhällets s. k. moderata element, med hvilka väl menas högern, högern såsom parti och högerpressen, inbjudit kvinnorna till ett sådant samarbete? Hur har icke högern vid alla tillfällen arbetat emot och förhånat kvinnornas äfven mest berättigade kraf? Att kvinnornas rösträttsfråga står på den punkt, där den nu står, för detta har den uteslutande — några *enskilda* högermän likväl undantagna — att tacka vänstern, först den radikala vänstern, så den socialdemokratiska vänstern och sist den liberala vänstern, hvilka grupper upptagit och arbetat fram frågan i nu nämnd ordning. Utvecklingen har här följt samma linjer som med alla andra stora reformfrågor. Det är högern själf, som har att afgöra frågans vidare utveckling. Den väg, som tidningen anvisar de borgerliga kvinnorna för ernående af högerpartiets bevågenhet och som den betecknar såsom politisk klok, måste af kvinnorna tillbakavisas. Att begagna sig af konjunkturerna på ett sådant sätt, som det tidningen föreslår, tilltalar icke kvinnorna; den neutralitet i förhållande till politiska och andra samhällsfrågor, på hvilken hela den kvinnliga rösträttsrörelsen är grundad, förbjuder dessutom en sådan taktik.

Det inflytande på arbetarledningen, som tidningen tillskrifver de borgerliga kvinnorna, är utan tvifvel mycket smickrande för de senare, men tror tidningen själf därpå? Och då tidningen sätter upp hotet om en ny storstrejk såsom det röda spöke, som skall skrämna kvinnorna till partitagande, så förklara kvinnorna, att spökhistoriernas tid för länge sedan är förbi. Med den sociala upplysning, som numera står äfven kvinnorna till buds och hvaraf de i ganska stor utsträckning använda sig, och med den kontakt med verkliga lifvet, som det stora flertalet kvinnor i våra dagar icke kan undgå, komma de själfva till insikt om de förhållanden eller rättare missförhållanden, ur hvilka sådana företeelser som jättelockouter och storstrejker uppstå. Icke ens den mest fanatiska kvinnorösträttsantagonist skall själf kunna tro eller inbilla andra, att de borgerliga kvinnornas förmenta sympatier skulle kunna locka ut arbetarna på »storstrejksäfventyr», hvarken den första gången eller en eventuell andra. Arbetsarepressen, den manliga såväl som den kvinnliga, borde för länge sedan ha kunnat ta dessa herrar och — damer? — ur en sådan villfarelse, om den någonsin existerat, ty där har det med all önskvärd tydlighet upprepade gånger sagts ifrån, att hvad storstrejken lärt arbetarna är just detta, att de endast ha sig själfva och sina egna organisationer att lita till. Den tidning, som vill göra de rösträttslösa bor-

gerliga kvinnorna medansvariga för det krig mellan kapital och arbete, som härjat och ännu härjar vårt land, har icke hög tanke om sina läsares intelligens- och bildningsnivå.

»Storstrejksens lärdomar» har blifvit ett slagord. Men äfven de borgerliga kvinnorna ha fått orsak att dra sina lärdomar af det ekonomiska kriget och de kunna med skäl fråga, hur ha de med medborgarrätt och medborgaransvar ufrustade *männen* uppfattat sina plikter mot landet, då en kris sådan som den vi nu genomleva kunnat uppstå i det af dem styrda samhället? Att för de senaste tidernas händelser vilja lägga ansvaret på kvinnorna, som sakna lagligt inflytande på allmänna angelägenheter men som icke desto mindre ofta äro de, som bli mest lidande genom de olyckor, som männen draga öfver dem och deras barn, är lika feigt som ansvarslost.

Kvinnor i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst.

Föreståndaren för Arbetsförmedlingen i Norrköping, hr Alb. Bergström, har tillställt oss nedanstående uppgifter om kvinnors användning i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst, för hvilka vi med nöje bereda rum. Hr Bergströms berömmande ord om kvinnornas arbete inom denna yrkesgren äro lika glädjande som det af oss obeaktade förhållandet, att de redan länge användts i detta arbete.

Till Redaktionen af Dagny.

Stockholm.

I N:o 36 af Dagny ägnas uppmärksamhet åt den offentliga arbetsförmedlingen, i det Elsa Alkman där skrifvit om »en kvinna i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst», en uppmärksamhet, som säkerligen skattas högt af alla för denna viktiga samhällsinstitution intresserade. Då emellertid af artikeln ifråga Eder ärade tidnings läsare kunna få den uppfattningen, att kvinnlig kraft och energi först nu kommit till användning i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst, ber undertecknad om plats för några rader angående detta förhållande.

De första moderna offentliga arbetsförmedlingarna i Sverige öppnades hösten 1902 i Helsingborg och Göteborg, i sistnämnda stad äfven med kvinnlig afdelning, och till första kvinnlig assistent antogs fru Mina Hammar, som ännu bekläder denna befattning, och fru H. är alltså den första kvinnan i Sveriges offentliga arbetsförmedlings tjänst. Den andra kvinnliga assistenten blef fru Elisa Lindhe, som tillträdde en dylik befattning vid arbetsförmedlingen i Malmö i augusti 1905; i sept. samma år öppnades arbetsförmedlingen i Stockholm med fru H. Wagner och i april 1906 arbetsförmedlingen i Norrköping med fröken Anna Anjou såsom kvinnlig assistent. Vid samma tid utvidgades Helsingborgsanstalten, och som assistent å den där då inrättade kvinnliga afdelningen anställdes fröken Ellen Lüc-

kander. Vid de under 1908 inrättade arbetsförmedlingarna för Kristianstads och Östergötlands län antogos såsom kvinnliga assistenter vid hufvudkontoren vid den förre fröken Ester Dickson och vid den senare fru Agnes Nathorst-Westfelt. Dessutom äro vid kontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö numera anställda flera kvinnliga assistenter, hvarjämte vid samtliga arbetsförmedlingar, där kvinnlig afdelning förekommer, vissa tider anställas äfven tillfälliga kvinnliga biträden.

Fröken Lindquist är ej heller den första kvinnliga föreståndare för afdelningskontor af Sveriges offentliga arbetsförmedling, ty denna företrädesrätt tillkommer fröken Olga Hallberg, som i april 1908 tillträdde befattning som föreståndare för Östergötlands läns arbetsförmedlings afdelningskontor i Ringarum. Fröken Hallberg lämnade dock denna anställning efter omkring ett års tjänstgöring på grund af flyttning till annan ort.

Med dessa rader har jag afsedt, icke så mycket rättandet af ett lätt förklarligt misstag, utan hufvudsakligast påpekandet af kvinnornas deltagande i arbetet inom den offentliga arbetsförmedlingen, ett arbete, hvori kvinnorna gifvetvis äro själskrifna deltagare. Elsa Alkman säger i sin artikel, att det tyvärr inte är så ofta, som man med full öfvertygelse kan säga om en person, att hon är som skapad för det kall hon valt, utan att man i det hela taget ser flera bevis på motsatsen. Detta är säkert sant, men på grund af den kännedom jag har om kvinnorna inom den offentliga arbetsförmedlingen, vågar jag påstå, att Elsa Alkmans ord om fröken Lindquist i de allra flesta fall kan gälla äfven om öfriga inom arbetsförmedlingen arbetande kvinnor.

ALB. BERGSTRÖM.

vinstutdelning för det nu avslutade räkenskapsåret, hvorigenom utdelningsbeloppet då ökats med kr. 9,060:37 och således inalles uppgår till kr. 15,836. Genom andelarnas förräntning och vinstutdelning har således Svenska Hem på fyra år återbetalat till sina medlemmar öfver 20,000 kr. Den ekonomiska tablån af den 30 juni 1909 visar en nettovinst för det sista verksamhetsåret af kr. 15,222:95.

De ofvan anförda siffrorna visa tillfullo den kooperativa idéens värde och hvad som vinnes genom dylika sammanslutningar. Och för oss är det en särskild glädje att kunna framhålla, att det är ett kvinnornas företag, som lyckats så väl. Det har startats af framåtblickande och energiska kvinnor, som efter att ha studerat de kooperativa rörelserna i utlandet haft företagsamhet nog att bilda detta stora företag. Men det har äfven hållits uppe och burits genom de många kvinnornas tro på företaget, innan man ännu visste, huru det skulle kunna slå ut. Nu talar framgången för sig själf, och de vackra siffror årberättelsen framvisar komma nog att öfvertyga många, som kanske ännu icke vunnits för själfva Kooperationens idé, att det dock är fördelaktigt att vara medlem af Svenska Hem. Och väl en gång medlem, kommer nog hvar och en, dels genom att hon ser de goda resultaten på nära håll, dels genom de meddelanden och artiklar om Kooperationen, som spridas genom Svenska Hem, att helt vinnas äfven för själfva idén. Och därför, för att använda styrelsens egna slutord i dess sista cirkulär, *bör en hvar bli medlem af Svenska Hem.*

Årsmötet, som afhölls i går afton, har på grund af tidningens pressläggning icke kunnat refereras i veckans nummer.

Svenska Hem.

Det är en nu fyraårig tillvaro, som Kvinnornas Andelsförening i Stockholm Svenska Hem har att se tillbaka på, och det är med största tillfredsställelse man kan konstatera företagets stadigt växande framgång under denna tid. Medlemsantal, andelskapital, försäljningssumma äro i ständigt stigande. De 661 medlemmarna år 1906 hade redan 1907 stigit till 967, 1908 till 1,194, och i år räknar föreningen 1,463 medlemmar. Andelskapitalet har under dessa år stigit från kr. 28,136:— till 35,229:— 41,837:28 och utgör i år kr. 47,512:25. Försäljningssumman har från 87,055:11 första året gått upp till 183,146:29 år 1907, 254,276:22 år 1908 och utgjorde i år den 30 juni 351,289:02. Och under dessa år har som bekant förutom hufvudaffären vid Jakobsbergsgatan öppnats filialer vid Karlbergsvägen och Scheelegatan samt en lagerdepôt för Östermalm.

Andelskapitalet har under denna tid förräntats med kr. 4,772:40, och utdelningen å köpta varor har uppgått till kr. 6,775:63. Det är att antaga, att föreningen vid det i går hållna årsmötet godkänt styrelsens förslag till

H. T. Cedergrens miljon-donation.

Enskild lycka och allmänt väl fordrar fria utvecklingsmöjligheter för individen. Hela samhället blir vinnande på att den enskilde kommer på sin rätta plats. Men huru ofta ställa sig ej yttre, hindrande omständigheter i vägen. En hel klass af människor, de obemedlades, är t. ex. så godt som alldeles afskuren från att komma i åtnjutande af något högre mått af kunskaper, och huru ofta finnes det icke just inom den stora begåfningar och ett brinnande kunskapsbegär. En och annan bryter sig trots alla svårigheter igenom. Men för mången, med mindre energi och viljekraft, betyder bristen på pengar ett oöfverstigligt hinder för att komma framåt.

Med den storartade donation, som framlidne direktören vid Allmänna Telefonaktiebolaget H. T. Cedergren gjort till förmån för obemedlade barn — företrädesvis från Stockholms folkskolor — är ett steg taget i riktning att öppna möjligheter till kunskap och bildning för många därifrån förut utestängda. Direktör Cedergren har genom testamentariskt förordnande bestämt, att en fond af fem

miljoner skall afsättas för att bereda obemedlade barn, som visa stor begåfning och ingifva hopp om att kunna blifva något framstående, tillfälle till att erhålla en tillfredsställande utbildning. Det är med blicken öppen för det nya tillskott af krafter, som härmed skola tillföras vårt land, och den större insats i dess intellektuella och ekonomiska utveckling, som därmed uppnås, som hr Cedergren gjort dessa bestämmelser.

Några detaljerade stadganden för fondens användning äro icke gjorda; glädjande är emellertid, att afsikten med densamma är att förhjälpa såväl gossar som flickor till fortsatt undervisning och utbildning. Om gossarna inom den helt obemedlade klassen i allmänhet sakna möjlighet att nå någon högre utbildning, kan man väl säga, att detta alldeles uteslutande är fallet med flickorna. Nu öppna sig utsikterna lika vida för båda. Det är med största tillfredsställelse vi se oss kunna påpeka detta faktum i sammanhang med omnämmandet af den storartade donationen.

L. K. P. R:s flygblad.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt har i höst ökat listan af sina förträffliga broschyrer och flygblad med flera nya sådana. En instruktiv, klart och redigt uppställd "Kortfattad ledning för kvinnornas deltagande i de kommunala valen", utarbetad af fröknarna S. Bergman och M. Staël von Holstein, har nyligen utkommit. Den medföljer dagens nummer af Dagny. Den utgör en utmärkt handledning i allt hvad som rör de kommunala valen och kvinnornas kommunala rättigheter och skyldigheter.

Landsföreningens tre prisbelönade flygblad, *Mor Karin* af Ann Margret Holmgren, *Grannarna* af Sigrid Kruse och *Goda kamrater* af Nancy Svanberg, äro ett förträffligt klöfverblad, som spridt bland landsbygdens kvinnor, för hvilka de egentligen äro afsedda, kunna tänkas göra verklig och stor nytta för rösträttssaken. Det finnes säkert mången duktig mor Karin och mor Lena och mor Anna ute i bygderna, som endast behöfva stöten på utifrån för att känna och begripa, att de kunna uträtta något till det allmänna bästa i by och socken, om de endast hade rösträtt. Det är därför af vikt, att de små bladen spridas i största möjliga utsträckning, och hvar och en kan bidra därtill. De rekvireras från Werner Gustafssons Boktryckeri, N. Köpmangatan 5, Gefle, som förut uppgifvits. Grannarna till ett pris af 1 kr. pr 100 ex., de tvänne öfriga till 2 kr. pr 100 ex. Rekvisitionen insändes mot postförskott.

Sprid Dagny!

Klasshat och hygien.

I denna senaste tid har det mer än annars hos oss talats om oviljan mellan de olika samhällsklasserna, och det har mer än talats: vidtgripande handling har följt på de första yttringarna af angrepp och försvar, hela landet har lefvat i en lång tid af fejd.

Kvinnorna, utom några ytterst få, stå dock icke med sitt lifsverk så direkt inne i denna kamp. Alla kvinnor bindas dessutom i viss mån samman af likheten inför familjebanden, af att de allra flesta af dem äga till sin närmaste uppgift att ha det unga släktet om hand: vi kunna ju icke höra talas om en moders lidanden utan att de förfölja oss. Därför ligger det också närmare för kvinnorna att inse, att om två syskon fått det olika ställdt här i världen, kan man icke begära så mycken kärlek särskildt från dens sida, som fått det sämst, och att tillämpadt på samhällsklasserna, kan man allra minst i vår tid kräfva denna oförminskade känsla. Ty fattigdom betyder icke i våra dagar det den förr i världen ansågs vara: endast ett enklare lefnadssätt, i hvilket man med ett anspråkslöst sinne borde låta sig nöja. Fattigdomen, i den grad den råder inom den större delen af den arbetande klassen, betyder detsamma som ett osundt lefnadssätt.

Detta har gått upp för dem, som lefva i denna ställning, det tutas dem på tusen sätt dagligen i öronen; och om de då, lindrigast, med stora, undrande ögon stirra på dem, som bringa dem sådan lärdom men samtidigt förklara att de böra fortfarande lefva i förnöjsamhet, det bör icke förvåna.

Aflysen därför all vidare upplysning om hygien, ni alla, som vilja att arbetarna skola fortfarande vara nöjda!

Man säger måhända, att orsaken till missförhållandet ligger djupare än så.

Men är icke denna kunskap om hygien *en* af orsakerna, och hvarför icke en som är djup nog?

Hygien är det uppväxande släktets första villkor . . .

Jag talade i morse med en arbetande kvinna, som fortfor att amma sina tvillingar, ehuru de voro aderton månader gamla.

»Men sluta då upp!» sade jag. »De kommer inte att fara illa, och om ni förstör er hälsa, är detta ju ännu värre för familjen.»

»Ack, signora mia», svarade hon, »jag har haft tio barn och fem är döda. Jag är så rädd att dessa också ska dö.»

Och hennes stackars nattvakströtta ögon fylldes med tårar.

Detta är den fattiga kvinnans lif: offer intill de sista krafterna för släktets skull, denna italienskas, insnärjd i tradition af hvad hon trodde vara bäst hos

kvinnorna, hvad de med hvarje dag från alla håll höra ropas.

Ty de höra det ständigt.

De kunna icke kasta en blick i en tidning utan att de finna något om frisk luft och bad. Deras barn kunna icke komma hem från skolan utan att de hört talas om detsamma och om hvilotimmar och renlighet och födoämnens näringsvärde.

Mycket af detta kan tillämpas äfven i ett fattigt hem, säger man.

Ack, låtom oss erkänna, mycket kan tyvärr icke tillämpas i de öfverfyllda bostäder, i hvilka t. ex. större delen af vår hufvudstads befolkning är inhyst!

Endast bostaden afger vittnesbörd nog om naturvidrigheten i lefnadsättet.

Den har gått upp för den kroppsarbetande klassen, denna naturvidrighet, som icke endast de själfva skola fortfarande lefva i, utan i hvilken också deras barn skola växa upp.

Om vi kvinnor, som lefvat i bättre förhållanden, plötsligt se dessa ändrade, så är det ju ingalunda fåfänga eller ytlighet, om vi sörja öfver att fyra, fem personer nu måste sofva i ett trångt rum i stället för som förut i några stycken välvädrade och friska, att småbarnen måste hållas instängda, därför att ingen har tid att promenera med dem o. s. v.

Därför kunna vi också tänka oss, huru de skola känna det, som andligt och lekamligt lefva ständigt på skuggsidan.

Det andligen lifvande elementet: förädlade nöjen, förströelse i naturen, sommarvistelser, allt detta kan ju tänkas att människor kunna försaka — i en mån som de flesta af oss alldeles icke skulle kunna tänka oss angående oss själfva. Men det rent materiella, på hvilket icke kan inskränkas utan att hälsa och krafter lida — hvarifrån ta styrka att med sinnesro försaka det?

Man kan gärna tänka på detta, när man klagat öfver bristen på kärlek samhällsklasser emellan.

Rom i september 1909.

HILDA SACHS.

Utlandet.

Kvinnorna och stortingsvalen i Norge.

De norska kvinnornas deltagande i valrörelsen börjar blifva särdeles lifligt. Högerkvinnorna tyckas i synnerhet vara verksamma med att resa omkring och hålla tal, men äfven öfriga partier räkna med enskilda kvinnliga talare. Kvinnor tillhörande vänsterpartiet ha utsändt ett upprop med en mängd namnunderskrifter. De kvinnliga rösträttsföreningarna och andra kvinnoföreningar hålla upplysningsföredrag och dryfta stortingsvalen.

Förutom fru Tynæs, hvilken som redan meddelats uppställts som stortingskandidat af Kristianiasocialisterna, har vänstern i femte valkretsen i Kristiania enhälligt upp-

ställt som kandidat fröken *Gina Krog*, redaktör af *Nylænde*, samt till suppleant i tredje valkretsen fru *Cecilie Krog*, Norges första kvinnliga student. Som suppleant för Moss och Drøbak har Drøbaks vänster uppställt fru *Sigrød Due*, f. *Stang*. Skiens kvinnliga rösträttsförening har uppställt egen kandidat hr *Carl Stousland* med fröken *Torresen* som suppleant.

De danska kvinnornas rösträttsfråga.

Vid den nu avslutade riksdagen ha de danska socialdemokraterna framställt förslag om att en kommitté skulle tillsättas för utarbetande af förslag om grundlagsändring, hvilket bl. a. skulle upptaga införandet af politisk rösträtt för kvinnor. Frågan hänvisades till ett utskott, som nu afgifvit sitt betänkande.

Medan socialdemokraterna och radikalerna önskade tillsättandet af en grundlagskommitté ha försvarsministern och hans meningsfränder hindrat detsamma genom att föreslå följande dagordning: I det folketinget erkänner, att ett rättvist ordnande af valkretsarna till folketinget är påträngande nödvändigt och anser, att den största möjliga likställighet vid utöfvandet af kommunal och politisk rösträtt, dock med bibehållande af skattestreck, bör eftersträvas, särskildt genom att kvinnor beviljas politisk rösträtt i samma utsträckning som männen samt att ålderstreckets nedsättes till 25 år, uppmanar tinget regeringen att redan vid den kommande ordinarie riksdagen framlägga förslag om ändring i grundlagen, och går därefter öfver till dagordningen.

Förslaget kom icke till behandling i tinget.

Insänd litteratur.

- Hugo Gebers förlag, Stockholm: Serien Kulturbiblioteket N:o 9. **Uppfostran till arbete.** Af *Edv. Lehmann*. Öfvers. från förf:s manuskript.
- Wahlström & Widstrand, Stockholm: **Om den svenska sjukgymnastiken.** Af *Jacob Bolin*.
- P. A. Norstedt & Söners förlag: **Jonas Lies samlade skrifter.** Svensk upplaga. Häft 1. (Den framsynte.)
- Bokförlags-Aktiebolaget Eos, Stockholm: (I distribution.) **Spiritismen**, Mänsklighetens frigörande religion. Ett bidrag till frågan om framtidens tro och vetenskap. Historisk och saklig redogörelse. Af *O. J. Hultgren*.
- Evang. Fosterlandsstiftelsens förlagsexp., Stockholm: **Under det seende ögat.** Berättelser af *Karl Gasslander*. — **Då skeppen fara.** Bilder ur sjömanslivet af *Carl Fr. Pettersson*. — **Söndagsminnen.** Predikningar af *Jakob Paulli*. Bem. öfversättning af *Abraham Ahlén*.

Annonsförmedlare,

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

DAGNYS EXPEDITION,

Mästersamuelsgatan 51, Stockholm.

DRICK CIDRIL!

AKTIEBOLAGET CIDRIL

— I GEFLE —

Bästa alkoholfria äppledryck. Absolut ren naturprodukt.

Telegramadr. "CIDRIL". Tel. 1899, 1898

Ebba Sundén, f. Gregersson.

Bland de minnen, vid hvilka man gärna dröjer, är sammanträffandet med sådana personer, hvilka fått det betecknande namnet »solskenskunniskor». En sådan var hon, hvars namn står här ofvan, och därför stanna tankarna gärna vid hennes bild, antingen man nu ser den från ungdomens dagar eller från lifvets hösttid.

Vi, som kände henne i hennes ungdom, minnas så väl den ljusa, nordiska flickan med de strålande ögonen och det vänliga leendet. Det var något i hennes glada, frimodiga väsen, som drog människor till henne. Och kom man henne nära, fann man snart, att man stod inför en hög, ädel karaktär, en stor, ja genialisk begåfning och en personlighet, hvars egenart alltid förblef densamma. Starka krafter arbetade inom henne, den bärande kraften var och förblef dock hennes djupa gudsfruktan. Det var den, som utformade hela hennes lif och gjorde henne till den rika, varma och vidhjärtade personlighet som hon var och gaf henne ett sinne öppet för allt godt, stort och skönt. I den hade också hennes omfattande intresse för människorna sin rot. All ädel sträfvan fann gensvar hos henne, men mest af allt den som gällde ungdomen. Ty för Ebba G. stod tanken på ungdomen främst. Med samma kärlek följde hon allt som rörde dess sträfvan och utveckling från den tid hon själf stod i deras led och till lifvets slut. En naturlig anknytningspunkt ägde detta intresse i hennes medfödda pedagogiska begåfning. Hon var en pedagog af Guds nåde. Det fanns i hennes lektioner en klarhet, enkelhet och liflighet, som ryckte lärjungarna med och kom dem att lätt fatta, hvad som förut varit dem dunkelt. En vän skrifer om hennes framställningsförmåga: »det var en åskådningens genialitet, som kom äfven de blinda att se med hennes ögon». Det var därför en naturlig sak, att ungdomen med glädje och beundran samlades kring henne.

De insatser Ebba G. gjort i pedagogiskt hänseende hafva haft mycken betydelse både för den högre flickskolan och folkskolan. Med sin teoretiska begåfning förenade hon en ovanligt praktisk syn på tingen. Detta räddade henne från att förfalla till ofruktbara spekulationer i afseende på vårt skolväsen och kom henne i stället att i pedagogiskt hänseende stå långt framför sin samtid. Hon tänkte högt om skolan och

dess uppgift — högre än det blef henne gifvet att omsätta i handling. För henne hägrade »framtidens skola», där ungdomen skulle lära sig lika mycket som nu med endast 2—3 timmars daglig undervisning och där hufvuduppgiften skulle vara karaktärsdanningen.

Det fanns ännu en grupp af människor, för hvilka Ebba G. särskildt ömmade: de betryckta, de lidande. Hvarhelst hon mötte någon sådan, där ville hon hjälpa och lindra så långt hon förmådde. Under flera år sökte hon med hela sitt inres rikedom att tända ljus hos ett stackars sinnesslött barn. Och under många år fingo skyddslingarna i fröken Wikströms blindskola i Uppsala glädjas af hennes undervisning. Stor är skaran af de ekonomiskt betryckta, som minnas henne med tacksamhet. Särskildt för Dagnys läsare kan det vara skäl att påminna om det stora och verk samma intresse hon visade Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiefond. Ett arbete för den ungdom, som trots alla svårigheter vill kämpa sig fram, måste i hög grad tilltala henne.

Ebba G. föddes 1839 på Gottland och var dotter af löjtnant Nils Gustaf G. och Katrina Fredrika Silfversparre. Efter erhållen undervisning i hemmet kom hon 1861 till det samma år upprättade Högre lärarinneseminariet.

Hvad detta skulle innebära för hennes kunskapsförstande ande kan knappast någon af nutidens ungdom fatta. Det var den första stora möjligheten som bjöds hela vårt lands kvinnliga ungdom att erhålla en högre utbildning än hvad den då ytterligt begränsade flickskolan förmådde gifva *). Ej underligt då att Ebba G. med sitt brinnande intresse och sin stora arbetsförmåga snart stod i främsta ledet bland eleverna. Men seminarieåren hade icke endast sin betydelse genom inhämtandet af kunskaper. Hon lärde under den tiden känna många personer, hvilkas inflytande på hennes utveckling var af största betydelse. Vi vilja här endast nämna *Fredrika Bremer* och *Fredrika Linnell*. Den förstnämnda hade redan, sig själf ovetande, varit en god hjälpare för Ebba G., ty då Ebbas fader läst

*) Visserligen hade »Lärokurs för Fruntimmer» ett par år förut börjat meddelande af högre kvinnobildning, men denna kurs var endast ett enskildt företag och den besöktes egentligen endast af i Stockholm boende äldre och yngre kvinnor.

fröken Bremers »Herta», gaf han dottern den åtrådda friheten att bryta sig en egen väg i lifvet och lofvade henne att få resa till seminariet. I de dagarna ett storverk och en Romresa för en ung flicka.

Fredrika Bremer, som med innerligaste glädje och intresse följde seminariets verksamhet och ofta besökte detsamma, samlade omkring sig en skara af dess ungdom. Ebba G. blef snart en kär gäst i hennes hem. Det är lätt att förstå, hvilken betydelse detta umgänge skulle ha för den som egde sådana utvecklingsmöjligheter som Ebba G.

I Fredrika Linnells hus vistades hon under flera år. Detta högt bildade hem, som utgjorde samlingsplatsen för allt hvad Stockholm, ja man kan säga Skandinavien ägde af framstående lärda, skriftställare och konstnärer, gaf henne rika intryck och kraftiga impulser.

Efter att hafva genomgått en treårig seminariekurs, afgick hon från läroverket våren 1864. Hon erhöll då omedelbart anställning vid normalskolan och seminariet. Där kom hon dock icke att stanna mer än ett halft år. Den om folkskoleundervisningen så högt förtjänade inspektören Meijerberg, som kom att åhöra hennes undervisning, fattade genast hvilken pedagogisk begåfning hon var och gjorde allt för

att vinna henne för folkskolan. Så kom hon att blifva lärarinna vid folkskolans mönsterskola 1865 och samma år adjunkt vid Stockholms folkskoleseminarium. Där stannade hon till 1872 års slut. Följande år blef hon gift med professor Magnus Sundén, som nu står sörjande vid hennes graf.

Ebba G:s sista väg i lifvet blef i ovanligt hög grad en lidandets väg. Hon bar sina plågor med det mest upphöjda tålmod och utan ett ord till klagan. Till dem som undrade, hur hon så stilla kunde bära allt detta, gaf hon till svar: »tanken på Jesu lidande har uppehållit mig». Så slog då hennes förlossningstimma den sislidne 15 september.

Med henne gick en fullödig personlighet ur tiden. Mycket mer än hvad dessa få rader innehålla kunde vara att säga om henne. Vi kunde tala om hennes enkelhet, hennes anspråkslöshet, hennes aldrig sviktande plikt känsla, hennes outtröttliga arbetsamhet både som lärarinna och husmoder — ty det föll henne aldrig in att tänka ringa om husmoderns kall — allt detta och mycket mera kunde omtalas. Men vi stanna här och säga endast: *tack* för hvad du varit för ditt folk och för dem som stodo dig nära! Tack och välsignelse öfver ditt minne!

M. Rbg.

H. C. Andersen.

Anteckningar under en resa i Danmark.

Af *Maria Holmström*.

I.

”Mitt lif är som ett fångslande äfventyr, så rikt och lyckligt”. Med dessa ord börjar H. C. Andersen sin berömda självbiografi, och mera uttrycksfullt, mera ödmjukt och tacksamt har han icke kunnat välja sina ord. Ty om en diktare och författare på ett så att säga sagolikt sätt nått fram till berömmelse och storhet från obetydlighet och ringhet, så är det han.

”Det gör ingenting, att man är född i en ankgård, blott man har legat i ett svanägg”, heter det i ”Den fula ankungen”. Dessa ord stå så lifligt för en, då man i staden Odense först står framför den vackra och karakteristiska staty, som där rests öfver skalden, och sedan vandrar den gamla krokiga Hans Jensenstræde fram, där den ena lilla kåken tar den andra, tills man träder in i det oansenliga korsvirkeshus, där H. C. Andersen såg dagens ljus. För endast omkring ett år sedan, på årsdagen af diktarens födelsedag den 2 april 1908, öppnades här ett museum, ett s. k. ”Andersenshus”, till minne af den mest berömda af Odense söner och af den Danmarks son, hvars rykte nått längst och vidast om i världen.

Både huset och rummen kvarstå i oförändradt skick, ehuru där naturligtvis måst företagas en grundlig renovering. Det är samma låga små rum, i hvilka den fattige sko-

makaren Hans Andersen och hans hustru bosatte sig efter sitt giftermål och där deras lilla ”dreng” tultade omkring, säkerligen utan andra leksaker än faderns läster och kasserade läderbitar. Köket samt vedboden, hvilken förr sammanhängde med boningsrummen, äro dock nu omskapade till rum för att lämna plats åt alla museets föremål.

Och hvad är det nu man här får se?

Ja, största delen af det samlade får naturligtvis värde för den besökande endast i den mån han intresserar sig för H. C. Andersen själf, hans lifshistoria och arbeten. Men Andersen är nu en gång så populär, icke minst därför att hans eget lif var ett så gripande och fångslande äfventyr, att hvar och en måste känna sig road härinne, och den som har intresse af att närmare studera föremålen glömmar sig lätt kvar timme efter timme. ”Andersenshuset” har emellertid icke blott till uppgift att visa en samling kuriositeter, utan vill lämna en värdefull hjälp till dem som göra H. C. Andersens lif och författareverksamhet till föremål för ett vetenskapligt studium. Det söker därför att efterhand samla alla de olika danska och utländska upplagorna af hans verk. Men ännu är det långt igen, innan det målet nås. Ständigt växer antalet af öfversättningar till främmande språk — i de sista åren ha t. ex.

utkommit icke så få upplagor på esperanto. År 1904 blefvo tre af sagorna öfversatta till grönländska. Museet har äfven ett arkiv med ett icke litet antal bref från Andersens korrespondens.

Emellertid — de unga skola intresseras af att se de barocka teckningar Andersen, som fattig student utförde för sångmästare Zineks barn, när han där i hemmet fick gratismiddagar, och de fantastiska utklippningar, hvarmed han i en senare ålder gladde sina talrika vänner bland små och stora. Äfvenså måste de rätt hjärtligt skratta åt den lustiga, gammalmodiga hatten och det omfångsrika paraplyet, som ligger på divanbordet, bredvid hvilket står hans kappsäck och resväska. Väskan är densamma som konung Christian IX använde på sin resa till Grekland och Italien 1872 och därefter förärade Andersen, då han i sällskap med professor Nic. Bøgh på våren 1873 gjorde sin sista utländska resa.

De som drömma om att skaffa sig ett namn som författare måste med medkänsla iakttaga, hur svårt Andersen hade att finna köpare till sitt första arbete, det han måste utgifva på eget förlag. Subskriptionslistorna återkommo i det närmaste utan påtecknade namn. Till och med i Odense tecknade sig blott en enda subskribent. Men så visar också det kronologiskt ordnade museet till sist alla de olika diplom, genom hvilka den nu så berömde författaren tilldelades den ena officiella utmärkelsen efter den andra. Både det danska kommerdörskorset och Guadeloupeorden, som den mexikanske kejsaren Maximilian kort innan han blef skjuten sände A., lysa en till mötes från montren. Andersen innehade dessutom en hel massa ordnar, hvaribland den svenska nordstjärneorden.

I ett af rummen stå de möbler Andersen använde under alla de år, 1846—65, han bodde hos enkefru Anholm vid Nyhavn. Själ ägde han intet bohag förrän han blef gammal. Han var ju nästan alltid på resor eller gästade en eller annan herrgård. Då han till sist skaffade sig bohagsting voro de enkla nog, ty Andersen var en god ekonom. På dörren till det rum, där hans egna möbler äro uppställda, sitter den namnplåt af vitt porslin, som Andersen skaffade sig, då han blef utnämnd till professor. Då han år 1867 fick titeln etatsråd ansåg han det onödigt med en ny dörrskylt, hvarför han klistrade en hvit papperslapp öfver den gamla titeln. Denna lapp sitter där än i dag.

Andra bidrag till förståelse af Andersens personliga egenskaper lämnas genom flera af de framlagda breffen och dokumenten. Är det icke ett vackert drag, att han vid uppsättandet af sitt testamente år 1860 först och främst tänker på barndomsstaden, på Odense? Han skrifer så här: Jag har i Odense gått i fattigskolan på fattigvården. Existerar ännu denna skola, så gifver jag till den eller, om den är borta, till en liknande fattigskola i Odense 1,000 riksdaler (2,000 kr.). I öfrigt var Edvard Collin hans universalarvinge. Omkring 16,000 kronor hade Andersen lyckats sammanspara,

I många fall utgör museet en lefvande och åskådlig illustration till "Mit Livs Eventyr". Så finner man här bevis på Andersens nära förhållande till familjen Collin, till skal-

den B. S. Ingeman och till H. C. Ørsted samt på hans vänskap med storfursten Carl Alexander af Sachsen-Weimar, med Jenny Lind — för hvilken han hyste en känsla starkare än vänskap — fru J. L. Heiberg m. fl.

Hur ond Andersen var öfver den drift C. Hostrup tillät sig, då han i "Genboerne" lät Jerusalems skomakare tala om Andersens stora fötter, ser man af ett bref till Studentföreningens seniorat 1844. Men i sanning, de läster, som Andersens gamle skomakare förärat museet och efter hvilka han under många år förfärdigat skodon till sin berömde kund, visade med förfärande tydlighet, att Jerusalems skomakare åtminstone icke med skäl kunnat tala om skaldens små fötter.

Museets största och dyrbaraste prydnad utgöres af Vilh. Pedersens berömda originalteckningar i blyerts till de flesta af A:s äldre sagor och historier. Icke mindre än 111 af dessa illustrationer äro samlade här och anses som en ovärderlig skatt. Tusende och åter tusende af danska barn ha lärt sig älska dem, och de utöfva fortfarande samma trollkraft på de vuxna, som då dessa voro barn. Hemligheten ligger ju i dessa förtjusande teckningars naivt förtroliga släktskap med sagornas innersta väsen och egendomlighet.

Ett stänk af romantik smyger också in mellan museets papper och dokumenter, möbler och persedlar af allehanda slag. Man ser i en monter en helt liten påse af sämskskinn. Denna har sin särskilda historia.

Andersen hade flera förälskelser, men blott en enda stor och stark kärlek. Sedan han vid 23 års ålder blifvit student och under loppet af följande år utgifvit sitt debutarbete, fått sin första komedi uppförd och sändt sin första diktsamling till tryckeriet, beslöt han att använda sitt lilla honorar till en resa. Andersen vet genast hvad han vill och är genast och fullt ut sig själf. Äfven senare och under hela sitt lif är det alltid med resor han uppmuntrar och belönar sig, när ett nytt arbete är avslutadt eller när han eljes känner behof af vederkvickelse.

Resan 1830 gick till Jylland och därefter till Fyen. Studenten ville närmare känna den ö, där han var född, och vi må icke förtänka honom, om han också själf ville bli känd i sin nya värdighet, öfver hvilken han sprudlade af glädje. Medan han var i Odense, blef han af en vän och studentkamrat, Chr. Voigt, inbjuden till dennes hem i Faaborg, där köpman Voigt var stadens mäktigaste man. Det var alltså i ett rikt och ansedt hus Andersen blef gäst, och som den gryende diktaren blef han icke så litet uppmärksam. Under utfärderna hit och dit i trakten var han kavaljer för husets dotter, den 24-åriga Riborg. Hon var icke egentligen vacker men liflig och begåfvad, med något utprägladt kvinnligt, nästan barnsligt, i hela sitt väsen. I denna unga flicka förälskade sig Andersen djupt och allvarligt.

I sin självbiografi säger han om denna sak kort och förbehållsamt: "Jag kom på min sommarresa till ett rikt hus i en mindre stad. Här uppgick plötsligt och med häftighet en ny värld för mig, så stor, och dock kan den inrymmas i de fyra rader jag då skref:

To brune Öjne jeg nylig saa,
I dem mit Hjem og min Verden laa,
Der flammede Snillet og Barnets Fred —
Jeg glemmer dem aldrig i Evighed.

Vi möttes igen senare på hösten i Köpenhamn. Nya lifsplaner fyllde mig; jag ville uppgifva att skriva vers, hvad skulle det kunna leda till? Jag ville läsa för att bli präst; jag hade blott *en* tanke, och det var hon". —

Andersen nämner hvarken den unga flickans eller stadens namn. Äfven i de dikter, som denna förälskelske framkallade — "Hjertets Melodier", till hvilka Grieg satt så vacker musik, är allt utlämnadt, som kunde gifva närmare upplysning.

Riborg Voigt var emellertid redan innan Andersen kom förlofvad med en ung man, som hette Böving. Andersen var ju fattig som en kyrkråtta, af låg härkomst, och skulle säkerligen i trots af sitt begynnande diktarnamn i köpmannens ögon varit en mesallians för hans dotter. Försynt och vänligt sade Riborg till Andersen, att hon "höll af" honom men att hon ansåg det för sin plikt att hålla sitt löfte till den man, som kämpat i två år för att vinna hennes faders samtycke till deras förening.

Det blef en svår tid för Andersen och kampen var hård. Till Ingemann skrifver han: "Hon är så vacker, så from och god. Ni skulle också älska henne, hela världen skulle det — — — O, käre, käre Ingemann, jag önskar jag vore död, äfven om döden vore en tillintetgörelse". Och i bref till en annan vän heter det: "Hur har icke allt förändradt sig på ett halft år! Före den tiden var jag ett sorgfritt väsen — några få dagar krossade alla mina lyckobubblor. Skulle allt detta vara nödvändigt för att bli en stor diktare, o, så ville jag nästan hellre aldrig ha varit till!"

Hos Andersen liksom hos så mången annan, både diktare och icke diktare, lade ungdomssorgen en skugga öfver hela lifvet. Visserligen flammade hans lätt antända hjärta äfven senare för både den ena och andra, men ingen, icke ens Jenny Lind, fick hans lyra att klinga så starkt som köpmannens dotter i Faaborg. I de flesta af sina prosarbeten återkommer också Andersen till sin svikna ungdomskärlek. Hvad som gjorde, att denna ingrep så starkt i hans lif, var, att han trodde sin känsla besvarad och att det endast var omständigheterna, som hindrade honom att få sin ungdoms drömda brud.

Fru Riborg Böving har senare låtit den traditionen gå i arf till sina barn, att Andersens kärlek verkligen var besvarad från hennes sida. Det har naturligtvis för henne som för de flesta hustrur kommit ögonblick, säger en författare, då äktenskapets många bördor och plikter syntes henne tunga. Då har hon tänkt på honom, som nu var en världsberömd författare, har tagit fram de vissnade blomorna och läst hans smärtfyllda farväl — och så har hon kommit att undra, om det icke i själva verket var *honom* hon älskat, och detta i trots af att det var känt af både Andersen och andra, att hon var lycklig i sitt äktenskap.

Vid Andersens död fann man på hans bröst en liten skinnpåse — densamma som nu museet bevarar — innehållande det enda bref han någonsin fått från Riborg,

jämte ett påbud att brevet skulle brännas oläst. Så skedde.

Med Andersens minne är emellertid nära förenadt minnet af den kvinna, som kom en af Danmarks största diktare att känna och förstå kärlekens värld — denna lustgård på godt och ondt, dit skalden åter och åter flyr hän för att drömma och dikta och där han lärt att dikta så, att det går från hjärta till hjärta.

Ett experiment vid ett barnhem i Amerika.

En amerikanska, mrs Graves från New-York, har tillsändt oss nedanstående skildring af ett vid ett barnhem i Amerika nyligen utfördt experiment, hvilket utfallit särdeles väl och som det kan vara af intresse att taga del af.

Barnhemmet i St. Vincent har lyckats att i möjliga högsta grad realisera önskemålet att blifva ett hem för de föräldralösa barn som där finna sin tillflykt. Föreståndarinnan, miss X., är en intelligent och samvetsgrann kvinna, som känner ansvaret af sin ställning. Ett problem, som emellertid länge plågat henne, är frågan hvarföre dödlighetsprocenten bland barnen ställer sig högre i vårdanstalter och asyler än i fattigdistrikten. Hon visste ju att den största omsorg nedlades vid tillredandet af födan i barnhemmen, att barnens beklädnad var god och varm och att byggnaderna voro hygieniskt och väl inredda, rummen soliga och glada, att barnen hade tillgång till leksaker och förströelse, att skickliga läkare genast tog hand om de sjuka, och ändå tycktes allt detta icke vara tillräckligt. Miss X. läste afhandlingar och arbeten i frågan och sökte sätta sig in i densamma men fann ingen lösning af problemet. En dag besökte en älskvärd äldre dam barnhemmet, man visade henne hela inrättningen, och när man kom till afdelningen för barn under tre år, frågade miss X., om hennes besökande kunde säga henne, hvarför dessa små barn hvarken lekte eller sågo ut som andra glada små barn. Den gamla damen såg sig omkring på barnen i rummet, somliga af dem vände ohågadt rundt på sina dockor, man kunde i själva verket icke kalla det för att leka, andra sutto på golfvet, tydligen förlorade i betraktelser öfver om lifvet var värdt att lefva, en liten stackare grät på ett stillsamt sätt, därför att han fallit, endast några få voro en smula lifliga, men alla sågo sorgsna och betryckta ut. Modersinstinkten hos den gamla damen sade henne genast, hvad som fattades i dessa små barns lif, de längtade efter att blifva "mothered", att blifva smekta, pratade med och omhuldade. Mrs B. tog upp den lille gossen, som hade fallit, torkade hans tårar och försökte lugna honom med att sjunga en vaggvisa, men barnet tycktes ej förstå meningen med denna behandling. Mrs B. satte sig ned med den lilla pysen i sina armar och talade till honom på en sorts baby-språk. Den varma, lugnande rösten började att utöfva sin verkan, och i barnets hjärna klarnade förnimmelsen af att denna nya behandling var något behagligt. Han upphörde att gråta

och såg upp i det ljufva moderliga ansiktet, som böjdes öfver honom. "Se där", sade mrs B. till miss X., "där ser Ni, att dessa barn tråna efter att blifva "mothered". De kunna ej göra klart för sig hvad som fattas i deras lif, men deras barnainstinkt säger dem, att de beröfvats någon af sina rättigheter — hvad bry de sig om alla de förträffliga arrangemanger, som vidtagits för deras skull, de sakna en moderlig kvinna, som smeker dem, pratar med dem och kysser dem. De förstå icke, hvad de sakna, men det är dock denna outredda saknad, som gör dem betryckta och olyckliga. Se på den der förtjusande lilla barnungen där borta, som så allvarsamt betraktar sina fem små fingrar, hade hon haft en moder som hade lärt henne räkna på fingrarna de roliga namnen: "Tumme Tott, Slickepott, Långeman" etc., så hade hon nu haft mycket roligt af sina små fingrar".

Dessa ord öppnade ögonen på miss X.; hon beslöt att dessa små föräldralösa barn dock skulle komma i åtnjutande af moderlig vård. Tio af de oroligaste och mest sorgsna små barnen lämnades ut till pålitliga och goda kvinnor, hvilka togo dem hem för att "mother" dem. Efter förloppet af en vecka fördes de små till barnhemmet för inspektion. Sex af dem visade då en tydlig förbättring, de voro gladare och deras kinder hade fått en frisk, rosig färg, hos de andra var förändringen ej så påtaglig, de voro ännu skygga och tysta. De skickades emellertid alla tillbaka med sina fostermödrar för ytterligare en veckas tid. När de återigen fördes till hemmet för inspektion, hade de i hög grad förändrats till det bättre, de skrattade och pratade, sågo glada och friska ut, tydligen hade de alla längtat efter "mothering".

Experimentet hade således utfallit särdeles fördelaktigt, och det beslöts, att så fort ett barn icke såg friskt och glad ut, skulle det skickas bort för att blifva "mothered". De kvinnor, hvilka tjäna som fostermödrar, väljas med stor omsorg och betalas väl.

Som ett exempel på med hvilken kärlek de omfatta sina små skyddslingar, berättas att en italiensk kvinna hade så starkt fäst sig vid det barn som anförtrots åt henne och hvilket hon skött under ett allvarsamt sjukdomsanfall, att hon och hennes man beslöto att adoptera barnet. Föreståndarinnan sökte afråda henne och föreställde henne, att barnet skulle blifva en börda för henne och familjen, som redan bestod af fyra barn. "Well", svarade kvinnan, "min man och jag måste arbeta mera och hårdare än förr, men vi hålla för mycket af lilla Jim för att vilja skiljas från honom". Och så tog hon gossen med sig för att gifva honom ett hem och en moders kärlek.

Notiser.

Statsanslag. Till fullständigande af de omnämmanden om statsanslag till skolor i huslig ekonomi i Sverige, hvilka gjorts i artikeln om Norska statens hushållningslärarinneskola på Stabæk i n:o 36 af Dagny, kan meddelas, att Ateneums kurs i huslig ekonomi i Stockholm har ett årligt statsanslag af 2,500 kr. samt att fr. o. m. år

1910 hvarje högre elementarskola för flickor åtnjuter ett årligt anslag af 1,000 kr. för denna undervisningsgren.

I detta sammanhang kan nämnas att styrelsen för Uppsala enskilda läroverk och Fackskolan för huslig ekonomi har anhållit om ett statsanslag å 155,000 kr. till en nybyggnad för fackskolan. Styrelsen anhåller vidare om 15,000 kr. till första uppsättning af inventarier för undervisningslokaler i den nya byggnaden.

Flickskolorna. K. m:t har under vissa villkor medgifvit, att under en tid af fem år från och med läsåret 1908—1909 utfärdadt godkändt afgangsbetyg från Västerviks läroanstalt för flickor samt från elementarläroverket för flickor i Luleå skall medföra de rättigheter, som i fråga om afgangsbetyg från statens normalskola för flickor äro stadgade.

Svenska fattigvårdsförbundets kurs i Stockholm för utbildning af föreståndare och föreståndarinnor vid fattigvårdsanstalter, tog sin början fredagen den 1 okt. med ett öfversiktligt föredrag om den svenska fattigvården af redaktör G. H. von Koch. I kursen äro intagna 22 personer, hvaraf 8 manliga och 14 kvinnliga deltagare. Dessutom deltaga ett antal personer från hufvudstadens fattigvårdsanstalter såsom åhörare. Kursen pågår hvarje kväll utom torsdagar och lördagar kl. 6—8 e. m. å högre folkskolans lokal, 44 Greffuregatan. Å förmiddagarna deltaga eleverna i praktiskt arbete vid försörjnings- och arbetsinrättningarna, allmänna barnhuset m. fl. anstalter. Den teoretiska delen af kursen, som räcker till jultiden, ledes af fröken Kerstin Hesselgren med biträde af fackmän på fattigvårdens, hygienens m. fl. områden. Efter jul vidtager den hufvudsakliga praktiska utbildningen vid olika anstalter i landsorten.

Föreningsmeddelanden.

Södertälge F. K. P. R. hade måndagen den 4 okt anordnat en föredragsafton, hvarvid fru Jenny Velander från Skara talade öfver ämnet "Kvinnan och hemmet". Föredraget, som hälsades med lifligaste bifall, afsåg att åskådliggöra kvinnans ställning i hemmet, men berörde äfven en hel del andra förhållanden. Sedan talarinnan redogjort för olika tiders uppfattning af kvinnan och därvid nämnt sådana granskares åsikter som Geijer, Vergeland, Kirkegaard m. fl., öfvergick fru V. till att belysa en hel del missförhållanden i det nuvarande samhället, särskildt i kvinnans ställning. "Häri kan ingen ändring göras förrän vi få komma till tals med k. m:t", sade föredragshållerskan. "Kvinnan, som skall framföda det nya släktet, bör ej, som nu sker, dragas in i grottekvärnen, så att ingen ro finns för henne. I dessa tider, då förnuft, kritik och eftertanke värderas, må hon få komma till sin fulla utveckling, så att hon blir en duglig uppfostrarinna för sina barn och får full politisk och social medansvarighet. När männen insett nödvändigheten af dessa ändrade förhållanden, skola de förhjälpa kvinnorna till att bättre komma till sin rätt; den gamla typen af husfadern-tyrannen skall ha spelat ut sin roll och en hel del missförhållanden skola därigenom försvinna. Vi måste eftersträffa styrka i kärlek, frihet i samarbete och rättfärdighet som grundval."

Innan föredragets början afsjöngs Emil Sjögrens "Svenska kvinnors medborgarsång", och aftonen avslutades med att fru Ebba Sjögren från Stockholm föredrog några af sina glada sånger samt berättade en af Andersens sagor, en satir öfver en del kvinnliga svagheter. Publiken uttryckte sin tacksamhet för den roande underhållningen genom lifliga applåder.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna överlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatsafdelning

(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatsafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatsafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterter Notariatsafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatsafdelningen, underrättar Notariatsafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatsafdelningen, att in-teckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerar in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i

Dagny för haljva priset eller 7½ öre pr mm.)

Verksamhet.

En allvarlig, ordningsälskande frisk kvinna, med sinne för de små och värlösa, önskar verksamhet, helst som föreståndarinna för ett barnhem — har innehaft dylik befattnings — eller ock som husmoder i ett bildadt hem, där barn finnas.

Svar till "Barnvån", Jemshögsby, (Blekinge).

Kvinnlig sjukgymnast

önskar plats i familj. Är äfven villig hjälpa barn med läxläsning. Goda referenser. Svar till "E. H.", S. Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Språkkunnig.

Ung dam, som öfversätter fort och väl från engelska, tyska och franska, önskar anställning. OBS! God stilist! Svar till Ö. 1909, Svenska Dagbladets hufvudkont.

Såsom biträde på kontor

eller i finare affär, helst i hufvudstaden, önskar flicka plats den 1 eller 15 november. Genomgått en kurs i Karlskoga praktiska skola. Tacksam för svar, märkt "N. N." Karlskoga p. r.

25-årig flicka

önskar plats i familj som husmoders hjälp. Har förut innehaft dylik samt genomgått hushållsskola. Betyg finnes. Svar till "Familjemedlem", Uppsala p. r.

Värdinneplats

önskas af bildad yngre dam i ett godt hem, helst där barn finnes. Den sökande är praktisk, något musikalisk, barnkär, samt särskildt intresserad af att sköta ett hem. Bästa ref. finnes. Svar till "Hem-trefnad 1909". Tidningsk., Karlavägen 6. Stockholm.

Bildad tyska

undervisningsvan och villig att deltaga i hushålls göromål (äfven i sömnad) önskar plats. Svar till "Genast" post. rest., Norrköping.

LEDIGA PLATSER.

Sjuksköterska.

En plats som afdelningssköterska å medicinska afdelningen vid Läns-lasarettet i Falun blir ledig att till-trädas den 1:sta nästkommande dec. Lön kr. 500 pr år jämte allt fritt. Ansökningar med betyg och referenser ställas till Sysslomanskontoret, Länslasarettet, Falun.

En ung fru med två gossar, 1½ — 3½ år, önskar en fullt pålitlig frisk och barnkär flicka af god familj, kunnig i matlagning och sömnad att medfölja till New-York, för att samarbeta med frun i ett litet bekvämt hem. Hög lön. Svar med foto. och referenser till "New-York", Arvika.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrifvelsen i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
" II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.)	6:—
" III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	—: 50
" IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	—: 10
" V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt	—: 40
" VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 25
" VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland.....	—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10
Elin Wahlquist: Partipolitiken och kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 03
Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:	
N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt	—: 05
" 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
" 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?.....	—: 10
" 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
" 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?	—: 05
" 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
" 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ...	—: 15
" 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	—: 05
" 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst öfvertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen	—: 05
Minneslista	—: 05
Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning.....	(—: 75) —: 60
Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter	—: 10
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen	—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre	—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren	—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt	—: 25
Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskräf	—: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvireras från Landsföreningen för Kvinnans Politiska Rösträtt byrå Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:is 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

Ung bildad, anspråkslös och barnkär flicka,

som tillsammans med dylik under husmoders ledning vill utföra alla inom ett hem förekommande göromål erhåller plats på landet i Värmland. Lön 12 kr. pr månad. Svar, helst med fotografi, till "Familjemedlem", Forshaga p. r.

Hushållerskeplats.

På större gods i Västergötland finnes plats för en skicklig och i större landthushåll erfaren hushållerska. Bästa rek. fordras. Kokerska finnes. Vidare meddelar Linnég. 85 n. b. t. v., Sthlm eller "H. K", Tådened.

Modebyrån,

Drottninggatan 81 A, 2 tr. Stockholm.

A. T. Brunkeb. 719. R. T. Vasa 261.

meddelar råd

vid val af damtoalletter, färger, modeller m. m., vid ordnandet af väningar, dekorering för fester m. m. Uppköper modevaror för damer i landsorten. Moderat arvode.

Fru A. Beijer, kl. 11—5.

Gynna

Dagnys annonsörer!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

**Deposition
&
Sparkassa**

5%

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Kristinehamns Praktiska Skola

(För män och kvinnor. Grundad 1878)
Hushållsafdelning med husmo-
derskurs.

Slöjdfafdelning: Väfnad, sömnad,
träsnideri, läderplastik m. m.

Tandvärk.

Såsom fallet är vid **värk,**
försakad af yttre ska-
dor, likaså kan **tandvärk** i
många fall raskt **häfvas,** i
andra **lindras** genom be-
handling med Salubrin. Allt
kan dock missbrukas genom
öfverdrifter och understun-
dom använda patienter Sa-
lubrin outspädt, så att det
skadar slemhinnorna. Om
däremot bruksanvisningen
iakttages, kan Salubrin icke
göra skada utan endast nytta.

Tillhandahålles i Parfym-,
Speceri & Färgaffärer. Parti-
lager hos Geijer & Co.,
Akademigränd 1, Stockholm.

**Nya
Nådhammarhemmet**

Djursholm

Riks Djursh. 122. A. T. Djursh. 52
erbjuder klena och nervösa perso-
ner ett lugnt och stilla hvilohem.
Pris pr dag 5—8 kronor.

**Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan**
Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslära-
rinnkurs. Slöjdläroinnkurs. Hemslöjds-
och Växtfärgningskurs.

7 meter mörkblå Damcheviot tjock stark
vintervara 70 cm bred finnes även i svart,
grå, brun eller röd färg till 4,20. Blustyg
2,9 met. prima velourflanell, 70 cm. bred i
100-lals vackra mönster, som vanligen kostar
75 öre m. erhålles till 1 kr., 10 bitar 9,80.
Rosatvills till underkläder, kraftig stark vara
32 öre met., d:o extra prima skår eller blå
äfven passande till herrkalsonger 0,40 met.
Tillskrif Otto Oskarson, Gamla Kungs-
holmsbrogatan 23 A., Stockholm.

Med anledning af den ovanligt stora tillslutning vår utställning af
Orientaliska mattor rönste och då från flera håll uttalats önskan om lik-
nande arrangemang beträffande mattor af europeisk härkomst, anordna
vi från och med Onsdagen den 6 Okt. likaledes i våra rymliga
lokaler n. b. och 1 tr. upp, Drottninggatan 31

Utställning och Försäljning

af

Europeiska Mattor

representerande alla kvaliteter af Engelska, Skotska, Franska, Tyska,
Belgiska, Österrikiska och Svenska mattor, såsom:

Handknutna Smyrna, Argaman, Lahore, Mecca, Basra,
Herat, Aubusson, Anglarenta, Kosmos, Radium, Tiflis, Axmin-
ster, Kidderminster, Bouclé, Velvet, Tapestry, Osman, Mou-
zouk etc. etc.

Å hvarje matta finnes anbragt namn, ursprungsbeteckning, storlek
och pris, och hafva vi beträffande priset följt samma princip som med
de Orientaliska mattorna, nämligen: billiga, bestämda nettopriser, tydligt
åsatta hvarje artikel.

Vi inbjuda hvar och en att besöka utställningen, hvilken torde vara
af särskildt intresse då den omfattar en hel del nyheter af kvaliteter.

Engelska Magasinet,

Drottninggatan 31.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

- Mullvadsarbete.
- Kvinnor i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst. Af *Alb. Bergström.*
- Svenska Hem.
- H. T. Cedergrens miljondonation.
- L. K. P. R:s flygblad.
- Klasshat och hygien. Af *Hilda Sachs.*
- Utlandet.
- Ebba Sundén f. Gregersson. Af *M. Rbg.*
- H. C. Andersen. Af *Maria Holmström.*
- Ett experiment vid ett barnhem i Amerika.
- Notiser.
- Föreningsmeddelanden.

**Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**

54 Drottninggatan.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**